

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvevő:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — —
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apácza u. 3. sz.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 4 kr.

Béke vagy háboru.

A minimumot, amit megkíván a magyar alkotmány épsége, sértetlensége, amit megkíván a közéletnek a teljes depravációtól való megvédése, a magyar ellenzék abban a néhány pontban foglalta bele, amit a dissidensek vezére adott át a kormány fejének. Mert csalódik az, aki azt hiszi, hogy az ellenzék az elébe tett fehér lapra felírta mindazt, amit csak óhaj megvalósítani s ami csak vágyai tárgyát képezi. Valóban ezek a pontok mérsékeltebbek már nem lehetnek, mert akkor céljukat veszítenék.

Éppen ezért hiszi az ország közvéleménye, hogy a béke a kölcsönös föltételek alapján helyreáll s a processusnak nem fog senki sem utjába állani. Az eddig felbukkant békeháborítók zaja nem jelentős, hangosabb ennél az óhaj a nyugalom után. A pártokon úgy látszik nem török össze a béke műve. A király döntését lessük csak aggódva.

Az újabb fejlemények a következők:

A béke ügye.

A mai napon stagnál a nagy politika. A miniszterelnök már ma akarta volna Bécsbe vinni Ő Felsége elé az ellenzék békefeltételeit, de nem volt lehetséges, mert hivatalos formában még tudomására sem jutottak. Az ellenzék tegnap megállapodott ugyan az ismeretes feltételekben, de ezeket nem szövegezte. A szövegezés Kossuth és Horánszky dolga, a kik csak ma fognak végezni, úgy hogy a miniszterelnök csak ma este esetleg csak holnap kapja meg Szilágyitól a hivatalos értesítést és csak szombaton viszi fel Bécsbe.

Sajnáljuk ezt a huzavonát, melynek semmi komoly oka és semmi célja nincsen. Nem

mintha bánnók azt, hogy Bánffy még néhány napig eltengődik mint valóságos miniszterelnök, mert ez utóvégre egészen irrelevans dolog; hanem az országra az is fontos, ha egy órával kamarább fejeződik be történetének ez az áldatlan, alkotmánytalan szaka. A mostani állapotok ólomsúlyal nehezdednek ennek az országnak minden egyes lakójára és jót cselekszik, a ki a szanalást akár csak egy másodperccel sietteti.

Ha úgy állana a dolog, a mint a kormánypárt intransigens elemei hirdetik, hogy úgy sem lesz a békéből semmi, akkor csakugyan nem volna sürgős a döntést provokálni; de hála Istennek nincsen úgy. A kormány is, az ellenzék is őszintén akarják a békét és meg is fogják csinálni, akár tetszik ez egy végromlását érző csoportnak, akár nem.

Ez a saját bőrét féltő csoport az, mely most híreszteli, hogy a kormány nem fogadhat el olyan ajánlatot, melyben benne van, hogy a külügyminiszter tartozik a kereskedelmi szerződéseket Magyarország nevében külön megkötöni.

Erre nézve első sorban megjegyezzük, hogy ez tisztán forma, melynek a lényegre semmi befolyása nincsen; mert a külügyminiszter csak úgy mint eddig, egyezkedik az egész monarchia nevében, sőt meg is állapodik és csak az aláírással szerepel egy fél helyett kettő. Ez annál kevésbé ellenkezik a kormány felfogásával, mert biztos értesülésünk szerint legutóbb, mikor a Japánnal kötendő szerződésről volt szó, a magyar kormány ugyanezt a felfogást képviselte és maga a miniszterelnök járt el Bécsben a királynál, Goluchovszkynál és Kállaynál, hogy őket ennek a felfogásnak megnyerje.

A közös miniszterek akkor az ellen állást foglaltak azzal az indoklással, hogy ez által a monarchia tekintélye és sulya alább szállna és a korona az ő felfogásuk mellett döntött.

Lehet, hogy most is ragaszkodnak ehez az állásponthoz, de lehet az is, hogy a helyzetre való tekintettel most ebben a tisztán formális kérdésben engednek. Az utóbbi esetben rendben van minden, mert a többi pontok ellen senkinek sincs kifogása; az előbbi esetben a miniszterelnök fel fogja szólítani a közvetítőket, hogy eszközöljék ki ennek a feltételnek az elejét.

Akarjuk hinni, sőt biztosra vesszük, hogy erre az esetre az ellenzék engedni fog, mert nem akarhatja, hogy egyformaságban törjön meg az egész békekezező. A kikötésnek Bécsben való esetleges megtagadása a legrosszabb esetben néhány napi halasztást, de semmiestre sem a béke meghiúsulását jelenti.

Béke lesz, mert kell, hogy legyen.

A kiegyezés kérdése különben sem fog újabb bonyodalmakat szülni. Bécsi levelezőnk értesülései szerint azért hívták össze folyó hó 17-ére a Reichsrathot, mert odaát is helyre akarják állítani a parlamentáris rendet. Ő Felsége odaát is ki fogja adni a jelszót, hogy meg kell csinálni a kompromisszumot és gróf Thun mindent el fog követni, hogy a pártok között a békét helyreállítsa és a fél éves provizorium lejártáig szavaztassa meg a végleges kiegyezést.

Békeháborítók a kormánypártban.

Mint az előző sorokban már jeleztük, van a kormánypártban egy csoport, mely tüzet okád a megegyezés ellen és semmi szín alatt sem akarja a békét. Nem kell őket egyenként megnevezni, minden újságolvasó tudja hogy kik azok, a kik az új rendtől féltik a bőrtükét. A miniszterelnök — dicséretére válik — teljesen emancipálta magát e csoport befolyása alól és nem vallja többé nézeteiket. *Báró Bánffy egyetért a disszidensekkel*, az ellenzékkel és a kormánypárt tulnyomó részével és *őszinte hive a békének*.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A nyomoruság tanyáján.

Irta: Deér.

Künn bolyongtam a külvárosban. Alkonyodott s kezdtek már a gázlámpákat felgyújtani. Nem érdekelt az utcza képe, nem a zsvaj. Gondolkodva haladtam előre. Cél nélkül bolyongtam, csakhogy éppen járjak.

Mint egy akaratlanul egyik félreeső utczába fordultam be. Már csaknem az utcza végére értem, mikor körülnéztem. Alacsony, nyomoruságos viskók közt jártam. Egyik másik helyről halavány, szomorú világosság szűrődött ki a papirossal beragasztott ablakon keresztül. Mindenünnen az igazi nyomor rítt elő.

Valami nagy szájalom vett erőt a lelkeimen. Sajnáltam az itt lakó embereket, kik ily nyomoruságos, igazán keserves életre vannak kárhoztatva.

Vissza akartam fordulni, de tekintetem mintegy véletlenül az egyik pinczelakás ablakára esett. Szokásom ellenére bepillantottam a szobába, ha ugyan annak szabad neveznem azt a nyomoruságos lyukat.

A szobában egy fiatal asszony ült valami ágyfőle mellett. Fejét kezére hajította s úgy

bámult mereven, mozdulatlanul az ágyra. Jó ideig nem tudta megpillantani, vajjon fekszik-e valaki az ágyon?

De egyszer megmozdult a nő, s akkor láttam, hogy alig öt éves gyermek fekszik a rongyokkal beburkolt ágyon.

Majd sirni kezdett a gyermek. Az asszony felvette, magához ölelte s úgy járkált vele fel-alá a szobában. Csititgatta, becézgette a kis siró jószágot, de hasztalan. A gyermek mindjobban nyöszörgött, s hangja mindig gyengébb, fájdalmasabb lett. Az asszony is egy-egy könnyet törölt ki szeméből.

Most már értettem a helyzetet. A gyermek beteg s az a halványarcú asszony bizonyára a gyermek anyja.

Egyszerű, mindennapi kép. De engem mégis valami szokatlan érzés szállt, meg. Nem voltam képes tovább haladni, csak néztem azt a szenvedő apró teremtet, meg azt a halavány, de még elég szép asszonyt.

A gyermek elcsendesedett. Az asszony óvatosan visszahelyezte az ágyra, aztán hosszasan nézte azt a kis gyermeket olyan szeretetteljes, szinte imádkozó tekintettel, ahogy csak egy anya nézheti gyermekét. Aztán meg lehajolt hozzá, megcsókolta és odaborult az ágy mellé s ha jól láttam, imádkozott.

Meghatón szomorú kép volt ez, méltó egy festő esetére. Én is úgy érzem, hogy könny

szökik szemembe s talán egy imaszerű fohászt is elrebegetem annak az előttem ismeretlen porontynak az életeért.

Már éppen távozni akartam, mikor gyenge sikoltás hallatszott a szobából. Az asszony felugrott, odahajolt gyermeke fölé. Sokáig nézte a gyermeket, fejét többször a gyermek mellére tette, mintha a szíve dobbanását akarná ellesni.

Aztán meg elzokogott hangos, szivettépő zokogással. Odarokadt a földre s úgy zokogott. Látni, szinte érezni lehetett óriási fájdalmát.

Mindjárt sejtettem, hogy az az ártatlan kis jószág megszűnt szenvedni, élni.

Nem ismertem e nyomorult embereket, de erre a gondolatra megremegett a lelkem. Olyan keserves is volt látni annak a nyomorult asszonynak szivettépő nagy fájdalmát.

Sokáig térdelt ott zokogva. Majd felállt, ráborult arra a kis élettelen holttestre és csókolt, mintha azzal akarta volna új életre ébreszteni. Aztán felállt. Mereven bámult maga elé s kétségbeesett hangon rebegette:

— Meghalt! Egyetlen örömem, minden boldogságom! És nincs senki, ki vigasztalna, ki megosztaná nagy fájdalmát! Oh én szerencsétlen! . . .

És csak sirt, zokogott tovább.

Nagyon meghatótt ez a szomorú kép. Szerettem volna odarohanni ahhoz a nyomorult

Bánffy nyilatkozata, mely tegnapi keletű, így szól:

Ha az ellenzék követeléseit szigorúan a törvények keretében mozognak, a korona a hozzájárulást nem fogja megtagadni.

Ezt a nyilatkozatot a szabadelvű párt ismeri és a túlyomó többség helyesli. A békebontók tegnap külön konferenciáztak, hogy arra az esetre, ha az új miniszterium koalíció alapján jönne létre, kilépnek a pártból. Maga Tisza Kálmán erre a pozícióra azt jegyezte meg:

— *A nagy közönség előtt sohasem tudnátok igazolni eljárásokat, ha azért hagynátok el a pártot, mert a kormány jellemes és munkaképes új elemekkel erősödik.*

A mai értekezlet.

Ma délelőtt 11 órakor újabb értekezlet volt, melyben az ellenzék részéről gróf Apponyi Albert, Kossuth Ferenc, Polónyi Géza és Molnár János, a disszidensek részéről, egyszersmind mint a kormányelnök megbízottai Szilágyi Dezső, gróf Csáky Albin és gróf Andrássy Gyula vettek részt. A békét rontó kormánypártiak ebből azt a reményt merítették, hogy valami differenzia merült fel. Megnyugtathatjuk őket aziránt, hogy nincsen semmiféle differenzia és hogy a mai értekezleten oly tárgy felett tanácskoztak, mely összefügg ugyan a pourparlers-vel, de az egyezmény tárgyát nem képezi. A megjelentek mind hozzá szóltak a tárgyhöz és egy értelemmel abban állapodtak meg, hogy a házszabályok módosításának kérdése idelöltti. Hajlandók méltányos módosításokba belemenni, de csak akkor, ha a választások tisztaságát biztosító törvények meglesznek. Erről a kérdéstről okszerűen csak az új kormányval lehet majd annak idején tárgyalni. Abban az írásban, melyet a disszidensek a miniszterelnöknek holnap délelőtt át fognak adni, a házszabályokat meg sem említik: hanem a disszidensek élő szóval fogják az erre vonatkozó megállapodást a miniszterelnökkel közölni.

Az új miniszterelnökök.

A miniszterelnök holnap délelőtt kézhez kapja a feltételeket és még este, legkésőbb azonban szombaton felmegy Bécsbe. Ha a király megnyugszik az ellenzék feltételeiben, Bánffy azonnal beadja az összkabinet lemondását és utódjául Lukács László pénzügyminisztert fogja ajánlani.

Ő Felsége — mielőtt az új miniszterelnököket megbízza — több előkelő posztikus véleményét fogja meghallgatni.

A „Lloyd” a koalíció mellett.

A koalíciónak, mely végeredményében pártfúzióra is vezetne, ma újabb szószólója akadt a kormány hű szócsövében, a »Pester Lloyd«-ban. A képviselőház folyosóján egyébről sem beszélnek, mint a Lloyd mai vezércikkéről, mely látszólag a nemzeti pártot támadja, lényegében azonban felhívás keringőre, koalícióra és fúzióra. A cikk tartalma különben megfelel a kormánypárt többsége felfogásának:

— Legkevésbé — írja a Lloyd — kíváncsiak vagyunk szemrehányást a nemzeti párt ellen politikai nagyravágására miatt, mert számtalanszor éppen azt vetettük szemébe, hogy tisztán azért, hogy megokolhassa megmaradását az ellenzéken, folyton folyvást új és tarthatatlan elveket volt kénytelen kieszélni, holott a még mindig alapvető államjogi elveinél fogva a szabadelvű párttal természetes közösségre van utalva. Ismételjük tehát, hogy a nemzeti párt, ha arra törekedett is, hogy keresztül vigye gyakorlati részvételt a kormánypolitikában, éppenséggel nem követett el politikai bűnt.

... Ha tehát a nemzeti párt igazán kompromisszumot akar, különösen a nagy érdekek miatt, melyeket nem kevésbé kell szíven viselnie, mint a szabadelvű pártnak... akkor feltételeket kell szabnia, melyeket az őszinteség, a lojalitás és békülékenység szelleme hat át...

Annak, láttára, hogy a kormány a parlamenti békének meg akarja hozni az ellenzék által követelt személyes áldozatot és szemében a szabadelvűpárt kétségtelen hajlamával, hogy elfelejt minden bántalmat, félretesz minden haragot és kezet nyújt a megegyezéshez, a nemzeti pártnak azzal kellene kezdenie a felszabadítás munkáját, hogy férfias elhatározással lerázza magáról az obstrukciót... az tett volna, mely bizony a megegyezésre vezetne, mely meghaladja a pillanatot és a napot és az összetartó elemek egyesülésében állandó kifejezést nyerne.

Bánffy br. Bécsben.

Budapest, jan. 12. (Saját tud. táv.) Szilágyi Dezső, Andrássy Gyula gróf, Csáky Albin gróf mint az ellenzék bizalmi férfiai ma délután adták át a békefeltételeket a miniszterelnökségnél.

Mikor az ellenzék delegátusai felmentek a miniszterelnökhöz, a fővárosi deputációjával szemközt találkoztak.

A miniszterelnök Fejérváry báró és Lukács miniszterekkel fogadta a disszidenseket, a szóbeli jegyzéket ad referandum vette, szándékát azonban, hogy

az etöterjesztés végelt még ma utazzon Bécsbe, ismételten megváltoztatta és így ez csak vasárnap történhetik meg, amikor elfog dölni véglegesen, hogy kap e felhatalmazást a jegyzék tárgyalási alapul vételére.

Mondják, hogy Szilágyi ndtványa, az ellenzék kérelme a külföldi szerződések megkötésére elfogadható formulát nyertek.

A főrendek és az ex-lex.

Budapest, január 12. (Saját tud. táv.) A főrendek gróf Andrássy Sándor főkamaraas kezdeményezésére a jövő hét folyamán gyűlést tartanak, hogy az ex-lex állapotot szóvá tegyék.

A miniszterelnök diszpolgársága.

Budapest, január 12. (Saj. tud. táv.) A fővárosi törvényhatósági bizottság egy küldöttsége ma adta át a miniszterelnöknek a diszpolgári oklevelet. A küldöttség vezetője Márkus József főpolgármester volt, ki beszéd kíséretében nyújtotta át az oklevelet.

A miniszterelnök rövid köszönetében kijelenti, hogy a megtiszteltetést politikai működése helyeslésének tekinti.

Budapest, január 12 (Saj. tud. táv.) Bánffy br. miniszterelnök a fővárosi küldöttsége előtt, mely a diszoklevelet átnyújtotta, galádnak nevezte a személye, társadalmi, politikai állása elleni támadásokat, Fenyegetőzött, hogy ha nem lehet béke utján, akkor a legerélyesebb intézkedésekkel csinál rendet.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 12.

Soha a Házban még olyan hangosan és értelmesen nem olvastak, mint a hogy ma Molnár Antal olvasta a tegnapi ülés jegyzőkönyvét. Pedig kár volt magát annyira megerőttenie, mert az ellenzék ma nem adott be módosításokat a jegyzőkönyv ellen. Hanem más eszközökkel gondoskodott a technikai obstrukció folytatása céljából.

A jegyzőkönyv felolvasása után a Ház akadálytalanul áttérhetett a napirendre. Az el-

asszonyhoz és vigasztalni szép szóval, igaz érzéssel.

Talán be is mentem volna, ha valaki hirtelen meg nem szólít.

— Hát az ur mit bámul itt?! Jobb lesz, ha a dolga után lát, mintsem a más asszonyát lesse!

Kopott, félig ittas ember állt előttem. Nem akartam kikötni vele, meg aztán nem is voltam olyan hangulatban, hogy hosszasan tárgyaljak vele. De mintegy véletlenül az a gondolatom támadt, hogy ez a züllött alak férje annak a szegény asszonynak.

— Mondja barátom, a maga felesége az az asszony? — kérdém az előttem álló embertől.

Az még felröhögött olyan bántó, utálatos hangon.

— Hát nem is ám az uré! Talán bizony tetszik, he?

Undor fogott el. Szerettem volna felfozni ezt az aljas lelkű embert. De eszembe jutott az a halaványarcu, nagyon szomorú asszony.

— Menjen be barátom a feleségéhez. Vigasztalja, mert meghalt a gyermeke.

Az a züllött ember megtántorodott s rekedtes, szakgatott hangon kiáltott föl:

— Me... meghalt! Az én fiam, az én... Petikém! Me... meg... halt?!

Aztán berohant a házba. Az asszony ijedten ugrott föl, mikor férje a szobába lépett. Nem tett neki szemrehányást, csak ránézett, egy könnyet törölt s valami végtelen szomorú, keserű hangon csak annyit mondott:

— Imre, hát megjöttél?

A férfi nem nézett az asszonnyra. Tekintete ott keresgél az ágyon. Halk, suttogó hangon, szinte félve kérdezte.

— Te... igazán... a Petike... meghalt?

Az asszony nem szólt, csak megeredt a könnye és zokogott.

A férfi megértette a helyzetet. Odarohant az ágyhoz, lerokadt előtte. Az ő szeméből is megeredt a könny és sirt hangos, el-elcsukló zokogással, közbe beszélt is. Egy-egy szakadozott hang eljutott hozzám is.

— Meghalt! Petikém, édes gyönyörűségem! Oh én nyomorult!... Miattam halt meg... én öltem meg. Hisz még ennem sem volt! Meghalt, míg én dorbézoltam!... Petikém, édes egyetlen fiam!...

És a nagy, erős ember zokogott tovább kincs nagy fájdalommal. Az a halvány arcu, szép szomorú asszony meg odament az urához, átfogta két karjával annak nyakát s így beszélt hozzá gyengéd, szerető szóval.

— Imre, édes uram, ne sirj! Vigasztalódjál az Isten rendelte így, nyugodj meg benne!

— Én öltem meg... az én hitványságom vitte a sirba, — zokogott föl a férfi.

— Dehogy te! Hiszen te mindig szeretted, te jó voltál hozzá. Jó ember vagy te nagyon édes uram. Petike is szeretted.

Most már felnézett a férfi. Arczáról eltűnt a mámor s valami nagy fájdalom, lelkigyötrődés kifejezése tükröződött vissza tekintetéből. Odapillantott felesége halvány arczába. Aztán megcsókolta az asszony — kezét.

— Oh te angyal! Így beszélsz hozzám, mikor átkoznod kellene! Hát megbocsátasz, — szeretsz még most is?

— Szeretlek, — megbocsátanom nincs mit — szólt az asszony és odaborult az ura karjaiba.

Az meg csókolta azt a halványarcu, szép, szomorú asszonyt...

Én csak néztem azt a két könnyező alakot és úgy elgondoltam, hogy ennek a két embernek tán egy új, boldogabb élet kapuja tárult föl. Csakhogy ezért annak a szegény, ártatlan kis gyermeknek kellett kiszervennie.

Aztán meg az a szép, halavány arcu asszony jutott eszembe. Sohsem gondoltam volna, hogy itt a nyomorúság tanyáján is lehet ilyen nagy szívet, ilyen angyalt találni.

Dehát asszony volt. És egy asszony csak akkor igazán asszony, ha van szíve, ha tud szeretni és — megbocsátani.

nők felvástatta a kérvényeket, aztán az interpellációs könyvet.

Az interpellációs könyvbe **Lukács Gyula** sürgős interpellációja volt bejegyezve, melyet a miniszterelnökhöz és a horvát miniszterhez kíván intézni és a melynek tárgya két magyar alattvalónak a szlavinai csendőrség által való letartóztatása.

A képviselő ur az ülés végén megtehető kérdését enunciólja az elnök és azután bejelenti, hogy nála több képviselő jelentkezett napirend előtt való felszólalásra. Ő úgy találta, hogy ezeket a felszólalásokat a saját felelősségére nem engedheti meg és azért a Ház elé viszi a kérdést, hogy vajjon megengedi-e ezeket a felszólalásokat vagy nem.

Az egyik jelentkező **Hentaller Lajos**, a ki az 1848. október 3-án kelt királyi leirat és a magyar országgyűlésnek erre 1848. október 7-én adott válasza tárgyában kíván felszólalni. Kérde a Házat, hogy megengedi-e ezt a felszólalást.

Igen! Nem! hangzott vegyesen. Ezalatt **Hentaller** átnyújt két ívet. Az egyikben névszerinti szavazást, a másikban a szavazás másnapra való halasztását kéri.

Az elnök más enuncióban kívánja a szavazás elrendelését, illetőleg másnapra való halasztását, de **Szöts Pál** akadékoskodik.

A házszabályok csak egyszerű szavazást irnak elő erre az esetre — ugymond — tehát nem lehet sem névszerinti szavazást elrendelni, sem azt másnapra halasztani.

Polónyi Géza kénytelen volt neki megmagyarázni, hogy az »egyszerű szavazás« nem a szavazás módjára, hanem csak arra vonatkozik, hogy a Ház ilyen esetekben vita nélkül szavaz.

Az elnök ugyanily értelemben nyilatkozik és elrendeli ugy a névszerinti szavazást, mint annak másnapra való halasztását.

A második jelentkező **Buzáth Ferencz**, a ki a pártok elhelyezése tárgyában kívánt a napirend előtt felszólalni. Ő is névszerinti szavazást kér a felett, hogy a Ház ezt neki megengedi-e és kéri egyúttal a szavazás másnapra való halasztását.

Végül **Kubik Béla** a Ház szellőztetése és a nagy légvonal ügyében kíván felszólalni. Ő is névszerinti szavazás útján kéri a felszólalásra való engedély megadását, de a szavazás azonnal való elrendelését kívánja.

Igen, mert ez nagyon sürgős, véli **Polónyi** nagy derűtlenség között.

Az elnök tehát elrendeli a névszerinti szavazást.

Halljuk a kérdést! Kiváncsiskodik **Rozenberg Gyula**.

A kérdés az, magyarázza **Madarász**, hogy megengedi-e a Ház, hogy **Kubik Béla** a napirend előtt felszólaljon a Ház szellőztetése és a Házban uralkodó légvonal megszüntetése végett foganatosítandó intézkedések tárgyában? Igen vagy nem?

Nem! hangzik majdnem az egész Házban. Csak elvétve hangzik egy-egy igen.

Az elnök aztán kihuzza a *T* betűt és az ülést öt perczre felfüggeszti.

A szavazás eredménye a következő: 6 igen 114 nem.

Elnök: **Ivánka Oszkár** napirend előtt akar felszólalni, a miniszterelnöknek a törvényhozással szemben tanúsított magaviselete ügyében. (Kialtások jobbról: Nem engedjük.)

Madarász: Névszerinti szavazás kéretett holnapra. (Derűtlenség.)

Saághy Gyula a fogyasztási adók tárgyában akar napirend előtt felszólalni, erre névszerinti szavazás kéretvén, elrendelem 4 igen, 122 nem.

Blaskovich Ferencz a telefonnak az országos telefon hálózattal való összekapcsolása tárgyában akar napirend előtt felszólalni. (Blaskovich nincs sehol.)

Mikor **Madarász** a szavazást el akarja rendelni, jelentkezik **Blaskovich**. A jobboldal viharosan kiabálja késő, késő.

Blaskovich Ferencz: Én kértem névszerinti szavazást, ha önök ugy lármáznak, hogy az elnök ur sem hallotta, arról én nem tebetek

Elnök: T. Ház. (Halljuk! Halljuk!) Azt nagyon jól tudom, hogy a házszabályok miként rendelkeznek. (Zaj. Halljuk! Halljuk!) A házszabályok azt rendelik, hogy először felállással

történik a szavazás, ha az elnök nem tudja kivenni a többséget, történik megszámlálással és a házszabályok meg azt is mondják, hogy e megszámlálásnál mindenkor beadható a névszerinti szavazás iránti kérelem. (Elnök helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Én ugyan felakartam tenni a kérdést és miután előbb mintsem megszámláltatott volna a képviselőház, beadott a névszerinti szavazás iránti kérelem, a házszabályok értelmében köteles vagyok azt elrendelni s miután az is kéretett, hogy a szavazás holnapra halasztassék, azt áttenni holnapra. (Helyeslés a bal- és szélsőbalon. Zaj. Csendet kérek.)

Következik **Fáy** képviselő ur. Kéri a házát, hogy a nép súlyos adóterheinek leszállítása tárgyában a napirend előtt szólhasson. Megadja a ház az engedélyt? igen vagy nem?

Fáy István: Névszerinti szavazást kérek.

Elnök: E tekintetben névszerinti szavazás kéretvén, azt elrendelem és kihuzom a betűt. (Megtörténik.) *T* betűt. Öt percz szünet.

Szünet után.

Az eredmény 54 igen, 132 nem.

Ezután következett **Lukács Gyula** interpellációja.

A m. kir. miniszterelnök a **Horvát-Szlavon** dalmát miniszter urakhoz.

Igaz-e, hogy a **Verőcze vármegyei slatiniai** járás szolgabírája **Erdély József** rozicei lakos s a nova bukoviciai bírót, csak azért, mert egy a magyar országgyűlés képviselőházához intézett kérvényt aláírták, csendőrökkel elfogatott, slatinára kísértetett s őket lezáratta s ma is fogva tartja?

S ha igaz, szándékoznak-e ezen hivatalos hatalommal való visszaélés ellen a megtörtölt lépéseket megtenni?

Városi közgyűlés.

— I. nap. —

Mulatós jó kedvében volt tegnap Nagyvárad város törvényhatósága s ha egy idegen vetődött volna be az ócska közgyűlési terembe, menten azt hiszi, hogy ez a város a legboldogabb az országban. Dehogy látszott meg a közgyűlés arculatján a múlt évi deficites zárszámadás előjele.

És ezt a derült hangulatot főként egynéhány városatyá könnyű vérű viczelő-keve suggerálja a többire is. Ezek a városatyák ugyan nem sokat szoktak beszélni, csak inkább gunyolódni, — a velők nem ezimborá, a klikkbe nem tartozó bizottsági tagok legtöbbször igaz mondasain is, — de hát így legalább ők okosoknak látszanak.

A közgyűlés különben most is interpellációkkal kezdődött:

Szokoly Tamás ismét felvetette a mezőtelegdi olajgyár ismeretes, de eléggé soha nem hangoztatható ügyét.

Ma már nem akad Nagyváradon ember, — kivéve talán, a ki a Szajna szennyves vizének dicsőítésével van eltelve — hogy be ne lássa a protekciós olajgyár mérgeinek a Körözsze bocsátása által a közegészségre és a vízműre okvetlen bekövetkező károkat.

Ez az ügy bizony nagyon dicséri pompás közigazgatásunkat város és megyénél egyaránt

A tulajdonképeni közgyűlési vita a villamos vasut építése tárgyában kötött szerződésnél indult meg. — A sok szóharcz után ez a kis vitalkozás olyan szerzés-számba ment. Jó volt — csak hogy egyszer utolsó volt.

Balogh Dömének kapóra jött a két városzéli csárda eladása. Szemére vethette a tanácsnak, hogy rosszul gazdálkodott a — múltban.

Csak természetes, hogy az utcák elnevezésének kérdésén most is, annyi simítás után, görcsöt találtak. Sőt **Hlatky Endre** olyan erős bogokat fedezett fel rajta s olyan hatalmas gör-

csöt kötött a végére, hogy sokáig ódozhat ket-tősben a tanács és a kiküldött bizottság.

A többi felszólalások kisebb jelentőségűek voltak.

Ma folytatják a közgyűlést, de nagyobb vitára nincs kilátás.

A közgyűlés lefolyása a következő:

Jelen voltak:

Beöthy László főispán elnök.

Dr. Baróthy Ákos, Bozóky Béla, Frankó Endre, Gyöngyösi Lajos, Guttmann József, dr. Grósz Albert, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Miskolczi Barnabás, Ritoók Zsigmond, Serdült Bálint, dr. Sipos Árpád, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Schöpflin Ágoston, Beczkay Lajos, Bertsey György, ifj. Cser János, Czeglédi Jeremiás, Daday József, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Kornstein Lajos, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Weisz Sulyok István, Széles Lajos, dr. Vueskics Gyula, Weisz Károly, dr. Dési Géza, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Reismann Mór, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bartsch Sándor, Bognár Sándor, Bottó Ferencz, Czegléd Sándor, dr. Dóri Ferencz, Farkas Izidor, dr. Kazay Kálmán, Kugler Albert, Kunz Gusztáv, Löblé Henrik, Mandel Adolf, Mihály Adolf, Mihály Pál, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Müller Salamon, Németh Károly, Nyiry György, Óváry Sándor, Pallay Lajos, Papp György, Pékánovics Imre, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán, Rothman Jakab, Schenker Mihály, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Száhlender Károly, Steiner M. Albert, ifj. Ullmann Izidor, dr. Vári Szabó Béla, Weinberger Jakab, Weiszlovits Adolf, dr. Bulovszky József, Rácz Mihály, Istvánffy István, Szüts Dezső, ifj. Rimler Károly, Komlóssy József, Bordó Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, dr. Grám Károly, Sztarill János, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Szántó Lajos, Szüts István.

Beöthy László dr. főispán elnök megnyitotta a gyűlést, mire előterjesztették a polgármester havi jelentését, melyet egyhangulag tudomásul vettek. A jelentésből kitűnik, hogy ifj. **Schwarz Ábrahám** 200 forintot hagyományozott a város szegényeinek, 200 frtot pedig a városi árva-háznak.

Interpellációk.

Ezután **Szokoly Tamás** interpellált. Először kifejti, hogy a **Mező-Telegtről jövő szennyvíz** a vízvezetékre is rendkívül káros hatással van s a vízművet valósággal veszélyezteti. Kéri a polgármestert, nyugtassa meg, mi történt ez irányban az utolsó hónap óta.

Majd a fogyasztási adóhivatalnál alkalmazott hivatalnok kinevezése végett intéz kérdést a polgármesterhez, mert ott egy már alkalmazott tisztviselőre bízta a tanács a könyvvezetést.

Ezután a főkapitányt interpellálta meg. Egy nyomorult koldust — ugymond — az egész város megbotránkozására a népes utcákon **csusztaltak** el a dolgozóházig. Már pedig a város fogatai nem arra valók, hogy azokon holmi ex-lex minisztereket kocsikáztassanak, de azért, hogy érdemesebb alkalmakkor használják azokat. (Derűtlenség.) Kéri a főkapitányt, hogy azt a lelketlen rendőrt, ki a botrányt okozta, büntesse meg kellőképp.

Bulyovszky József dr. polgármester megnyugtató válaszát tudomásul vették.

Szokoly Tamás a szennyvíz dolgában adott polgármesteri választ nem veszi tudomásul.

Ifj. **Rimler Károly** főkapitány válaszában kijelenti, hogy sürgősen intézkedni fog a brutalitás tárgyában.

Dr. **Sarkadi Lajos** kérde a polgármestert, hogy a helyi ipar támogatását célzó szabályrendelet hol késik?

Komlóssy József válaszában kijelenti, hogy a szabályrendeletet most dolgozzák ki újabban. A válaszokat tudomásul vették.

A posta-telefon központ elhelyezése.

A telefon államosítása illetve újbóli be rendezése ügyében a tanács azt javasolja, hogy **Bulyovszky József** dr., **Száhländer Károly** és **Busch Dávid** képviselje a várost a közigazgatási bejárás alkalmával.

Dr. **Sarkadi Lajos** kifejti, hogy a kereskedelmi és iparkamara már fölirt a miniszter-

hez, hogy a postát, telefont és távirót Ujvárosban centralizálják, indítványozza, hogy a kiküldendő bizottságot ez irányban utasítsa a közgyűlés.

Elnök azt hiszi, ebben a formában nem lehet eljárni, mert egy bizottságot nem szabad kötött marsrutával kiküldeni, s ez a kérdés most nincs kitérve tárgyalásra.

Mihelfi Adolf pártolja Sarkadi indítványát.

Bulyovszky József dr. a propositio idő-előttiségét fejtegeti.

Ezután elfogadták a tanács javaslatát, s a bizottságba még **Sarkadi** Lajost is beválasztották.

A villamos vasut szerződése.

A tanácsnak a villamos vasut dolgában tett s lapunkban ismertetett előterjesztését viharos éljenzéssel fogadták.

Aztán szólásra kelt **Szokoly** Tamás.

— Már megint beszél? — zúgnak elébe.

— Igenis beszélek, s beszélni fogok akár-hogy nem akarják, midőn arról van szó, hogy ne a város érdekében határozzunk. A félrevezetett belügyminiszter határozott a tvhatóság ellenére.

Elnök (csöngtet): A használt kifejezésért rendreutasítom. A miniszter nem lett félrevezetve, mert a törvényhatóság határozata alapján lett informálva.

Szokoly Tamás köszönettel veszi az elnök figyelmeztetését, de megjegyzi, hogy nem a törvényhatóságtól, de az ex-minisztertől lett a belügyminiszter informálva. (Viharos derűtség.) Legyen hát a *Tröszt* (Zajos derűtség) nem, azt akartam mondani, legyen a közuti (Derűtség) nekem mindegy, de indítványozom, hogy a tanácsi javaslatot adjuk ki a jogügyi bizottságnak, (Zaj) mert a szerződésen változtatásokat tett a tanács.

Hlatky Endre visszautasítja azt a vádat, hogy őket bárki is befolyásolná. Kifejti, hogy ő volt az első, ki a jogügyi bizottságot indítványozta, akkor azonban hallani sem akartak róla. Nem fogadja el az indítványt, mert csak halasztgatni akar evvel **Szokoly** Tamás. (Helyeslés.)

Szokoly Tamás válaszolva **Hlatky** szavaira, természetesnek találja, hogy **Hlatky** védelmezi a szorongatott kormányt, mert hisz a szabadelvű párt elnöke.

— Ott kezdtek nálatok — folytatja **Szokoly**. — Kijelenti, hogy meg fogja felelkezni a határozatot. (Nagy zaj.)

Hlatky Endre személyes kérdésben felel. Ohajlja, minél hamarabb oldassék meg az ügy. (Kialtások: Szavazzunk! Zaj.)

Szokoly indítványát elvetették s elfogadták a vasutépítésére nézve a közutival kötött szerződést.

A városi *szőlőtelep* kibővítésének kérdése került ezután tárgyalásra. A tanács előterjesztése szerint a kibővítéshez szükséges két katasztrális hold föld 2000 frtba kerül.

Balogh Döme ellenzi a kibővítést s javasolja, hogy az ügyet adják vissza a tanácsnak, hogy az lépjen érintkezésbe a telek tulajdonosaival s eszközölje ki, miszerint azok olcsóbb árat, holdankint 500 frtot szabjanak meg.

Szokoly Tamás kérde, hogy a kibővítés céljaira nem lehetne-e felhasználni a város tulajdonában levő 10 hold kaszálót a h.-köz-pályi utvonallal mellett?

Dr. Sipos Árpád a ripária természet szemponjtól tartja szükségesnek az alanytalaj bővítést.

Az **elnök** névszerinti szavazást rendelt el. Eredmény: beadott 84 szavazat, 82 igen, 2 nem. Tehát **Balogh** indítványát elvetették s a tanácsi javaslatát elfogadták.

A Volfi-korcsma eladása kérdésénél **Balogh** Döme szólalt föl ismét. Azt kérde, hogy mért huzogatta halasztgatta a tanács ezt az eladást nyolcz éven keresztül? Ajánlja, hogy ne siesünk az ingatlanok eladásával, mert ez mindenkor bizonyos jele a szegénységnek.

Szokoly Tamás azt tartja, hogy a tanácsot nem szabad megadályozni akkor, midőn régi hibáját akarja jóvá tenni. Csak azt kívánja, hogy az eladás terminusát augusztus vagy

szeptember hónapra tűzzék ki, mert akkor van inkább pénz.

Elnök elrendeli a névszerinti szavazást. A tanács javaslatát egyhangulag elfogadták avval a hozzáadással, hogy az árverést lehetőleg augusztus vagy szeptember hónapban tartásák meg.

Olvasták a tanács előterjesztését tiz új óvoda építése dolgában. Az óvodák építési költségére 116000 frt szükséges. A tanács javasolja ennek az összegnek kölcsönkép való fölvételét. A kölcsön az óvoda adóból törlesztendő s a fennmaradó összeget a házak fenntartására fordítják.

A tanács javaslatát egyhangulag elfogadták.

A házbér-adó eltörlése.

A tanács előterjesztésében vázolja az egyenlőtlen teherviselési viszonyokat, melyeket az 1868. XXII. tc. 4 §-a idéz elő s amelyek következtében Nagyvárad városa is súlyos házbér adót fizet. A polgármester kezdeményezésére indítványozza a tanács egy bizottság kiküldését e tárgyban.

Balogh Döme igaz indulattal köszöni a polgármesternek, hogy a város érdekeit szem előtt tartva, megindította az akciót. Indítványozza, hogy már most irjanak fel a képviselőházhoz, ez ügyben. Ellenzi a bizottság kiküldését.

Mihelfi Adolf azt tartja, hogy ezt a kérdést csakis az általános adó-rendszer reformjával lehet megoldani, amidőn bevezetik az általános progresszív adót. Egyébként szükségesnek tartja a bizottság kiküldését.

A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát s a bizottságba **Molnár** Imre dr. **Sarkadi** Lajos dr. **Berkovics** Ferencz dr. **Hoványi** Géza dr. és **Mihelfi** Adolf választattak meg.

A tanács előterjeszti a Korona korcsma épület iskolává leendő átalakításának tervezetét és költségvetését. — A költségvetés szerint az átadás és pótépitkezés 26581 frtba kerülne. A terveket a közigazgatási bizottság és a kir. tanfelügyelő is helyben hagyták. — A költségeket a törzsvagyomból fedeznék. A tanácsot bízzák meg ez árlejtés kiírásával s az építés keresztülvitelével.

A terveket és költségvetést elfogadták.

Az utcák új nevei

A tanács előterjesztette az utcák új elnevezésére vonatkozólag **Komlóssy** József tanácsnok által egyszerűsített tervezetét.

Szokoly Tamás nem fogadja fel ugyan az előterjesztést, de köszöni, hogy mégis újonnan kidolgozta a tanács. — Száznál több új utcát akarnak még most is új nevekkal ellátni, pedig erre szükség nincs, csupán azoknak az utcáknak kellene nevet adni, amelyeknek még nincs. Nagy embereket csak kisebbitenek azzal, ha a külváros zig-zug helyére teszik a nevüket. Valóságos chraszt akát a tanács a javaslattal. Indítványozza, hogy a kérdés vegyék le a napirendről s azzal adják vissza a tanácsnak, miszerint gondolkozzék a változtatások minimumra redukálásáról.

Hlatky Endre hosszabb beszédben, azt fejtegette, hogy szükséges ugyan egyes utcákat újra elnevezni, de nem helyes egyszerre 90 utcának új elnevezése, különben nem is indokolt az utcanevek ily nagymérvű felforgatása. Példákat hoz fel erre nézve a tervezetből, majd azt fejtegeti, hogy történelmi, Nvárad és Bihar-megye multjával összefüggő alakok neveit kellene elsősorban felhasználni. Mivel sok utca nevének megváltoztatása czéloztatik s annál nem voltak figyelemmel a történelmi nagy alakokra samult nagy időkre, pártolja **Szokoly** Tamás indítványt.

Dr. Radó Ignácot az előtte szóló meggyőzte arról, hogy ezt a kérdést a plenum soha nem fogja megoldani s azért indítványozza, hogy egy 10—15 tagu bizottságnak adják ki az ügyet.

Mihelfi Adolf szintén a tervezet ellen van s azt javasolná, hogy a mintegy 100 új elnevezést 20 éves ciklusra osszák fel. Minden két évben 10 utcát nevezzenek el s azt két év alatt a közönség megtanulja. Így czélt lehetne érni.

Dr. Bulyovszky József nem helyesli a kérdés huzás holasztását, annál inkább, mert itt nem az utcák nevei a főkérdés, hanem a házak számozása. Ma türhetlen állapotok vannak e tekintetben. Indítványozza, hogy küldjenek ki egy bizottságot, mely a tanácssal együtt mielőbb keresztülvigye az utcák új elnevezését.

Elnök főispán helyesli a polgármester indítványát, minél több tagu bizottság bevonásával.

Szokoly Tamás nem ruhazza az utcák elnevezésének jogát semmi bizottságra; ez a tolatóság joga.

Elnök főispán nem lát akadályt abban, hogy a közgyűlés ezzel egy bizottságot ruházzon fel. Budapestén a közmunka tanács körébe tartozik az ilyen ügy.

A közgyűlés elfogadta a polgármester indítványát.

A bizottságot a következő tagokból alakították meg: **Hlatky** Endre, **Mihelfi** Adolf, **Szokoly** Tamás, dr. **Radó** Ignác, dr. **Vucskics** Gyula, **Sulyok** István, **Mezey** Mihály, **Ritoók** Zsigmond, **Bozóky** Béla, **Gyalokay** Lajos, **Rádl** Ödön, **Kunz** Gusztáv, **Stark** Gyula, **Schöpllin** Ágoston, **Gábel** Jakab, **Nyiry** István, **Száhlender** Károly, **Sieiner** M. Albert, dr. **Hoványi** Géza, **Némethy** Károly és a városi tanács.

A bizottságok megalakítása.

Ezután a különböző bizottságokat alakították meg, jórészt az eddigi tagokkal.

A kijelölő választmányba.

Beválasztottak: **Ritoók** Zsigmond, **Hlatky** Endre, **Mezey** Mihály; a főispán által kinevezettek **Némethy** Károly, **Palotay** László, **Reismann** Mór.

Az igazoló választmányba.

A főispán kineve te: elnökül **Némethy** Károlyt, tagokul **Frankó** Endrét, **Palotay** Lászlót, dr. **Hoványi** Gyulát; beválasztottak dr. **Molnár** Imre, **Hlatky** Endre, **Mezey** Mihály.

I. Jogügyi szakbizottság.

Dr. Berkovics Ferencz, dr. **Friedländer** Sámuel, dr. **Bozóky** Alajos, dr. **Molnár** Imre, **Frankó** Endre, **Hlatky** Endre, dr. **Sarkadi** Lajos, **Pallay** Lajos, **Rothmann** Jakab, **Miskolczy** Barnabás, **Mihelfi** Adolf, **Rádl** Ödön, dr. **Sipos** Árpád, **Schütz** Albert, **Szokoly** Tamás, dr. **Kurländer** Ede, dr. **Várady** Zsigmond, **Mezey** Mihály, dr. **Hoványi** Gyula, dr. **Radó** Ignác és dr. **Sonnenfeld** Zsigmond. A bizottság elnöke **Dús** László t. főügyész, jegyzője **Tóth** Márton al-ügyész.

II. Pénzügyi és gazdasági szakbizottság.

Ternyei Antal, **Serényi** Gusztáv, **Déry** János, dr. **Hoványi** Gyula, **Huzella** Gyula, dr. **Kurländer** Ede, dr. **Döry** Ferencz, **Óvári** Sándor, **Lévay** Zsigmond, **Milibák** József, **Lederer** Dávid, dr. **Hoványi** Géza, **Janky** József, **Kunz** Gusztáv, **Löbde** Henrik, **Némethy** Károly, **Reismann** Mór, dr. **Molnár** Imre, dr. **Moskovics** József, **Kugler** Albert, **Ullmann** Izidor, dr. **Berkovics** Ferencz, **Farkas** Izidor, **Pallay** Lajos, dr. **Várady** Zsigmond, **Aufricht** Mór. Hivatalból tagjai: a polgármester, ki egyszersmind elnök, a gazdasági és pénzügyi tanácsnok mint előadók, a tisztii fő-ügyész, főszámvevő, főmérnök, rendőrkapitány és főpénztárnok, légszeszfelügyelő, jegyzője az 1-ső al-jegyző.

III. Szépítő és közlekedési szakbizottság.

Guttman József, **Bozóky** Béla, **Mezey** Mihály, **Rimanóczy** Kálmán, **Pekanovics** Imre, dr. **Sipos** Árpád, dr. **Kornstein** Lajos, **Bertsey** György, dr. **Sarkadi** Lajos, **Stark** Gyula, **Száhlender** Károly, **Beczka** Lajos, **Berger** Dániel, **Rendes** Vilmos, **Schöpllin** Ágoston, **Sebestyén** Lajos, dr. **Hoványi** Géza, **Csák** Máté, dr. **Molnár** Imre, **Ragány** János. Hivatalból tagjai: a gazdasági tanácsnok mint elnök, a városi

atjegyző mint jegyző, főszámvevő, főorvos, rendőrkapitány, főmérnök és főpénztárnok.

IV. Ig. választmány:

Választottak dr. Molnár Imre, dr. Berkovits F., Mihelfi Adolf, Hlatky Endre, Mezey Mihály; kinevezettek: Némethy Károly elnök, Frankó Endre, Pallay Lajos, dr. Hoványi Gyula.

V. Közegészségügyi szakbizottság.

Dr. Grósz Albert, dr. Kutiák Ágoston, dr. Konrád Márk, dr. Grósz Menyhért, Sipos Orbán, dr. Váry Szabó Béla, dr. Korstein Lajos, Stark Gyula, Heringh Sándor, Molnár Lajos, dr. Döry Ferencz, dr. Kazay Kálmán, ifj. Rimler Károly; hivatalból tagjai: dr. Hoványi Ferencz főorvos, dr. Baróthy Ákos ker. orvos t. főorvos, dr. Berkovits Miklós ker. orvos t. főorvos, dr. Mayer László ker. orvos, dr. Munk Béla t. ker. orvos, dr. Nemes Áron t. ker. orvos; Decker Frigyes, Alexander Lajos, Lindtner Kálmán állatorvosok. Egyszersmindt egy-egy mérnök, építész, gyógyszerész a közigazgatási bizottság által választva és ezredorvos kirendelése végett az ezredparancsnokság megkeresendő.

VI. Színügyi szakbizottság.

Hoványi Géza, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, dr. Berkovits Ferencz, dr. Moskovits József, Huzella Gyula, dr. Radó Ignác, Rádl Ödön, Stark Gyula, Pallay Lajos, Gyalokay Lajos, Farkas Izidor, Hlatky Endre, Mihelfi Adolf, dr. Kornstein Lajos, ifj. Rimler Károly, dr. Munk Béla, Kunz Gusztáv, dr. Dési Géza.

Iskolaszéknel 1 tag üresedés. A Kunyhósy elhalálozásával dr. Ritoók Géza, választatik meg.

VII Szakbizottsági válaszok.

Az alsó foku kereskedelmi iskolai bizottság tagjaiul a következők választattak meg:

Beczay Lajos, Élő János, Dr. Hoványi Géza, Huzella Gyula, Janky József, Kaczián Károly, Kunz Gusztáv, Dr. Mártonfy Bogdán, dr. Molnár Imre, dr. Moskovics József, Palkovits Imre, Stark Gula, Szokoly Tamás, ifj. Ullmann Izidor, Réz Mihály.

Ezen bizottságnak hivatalból tagja még: a városi főszámvevő.

A vízvezetési, csatornázási és világítási szakbizottság tagjaiul megválasztattak:

Bozóky Béla, Száhlender Károly, dr. Berkovics Ferencz, dr. Hoványi Gyula, Mezey Mihály Guttman József.

*

A városi tisztviselők és alkalmazottak fizetési előlegére vonatkozó szabályrendeletet minden vita nélkül elfogadják.

Győr városának a vidéki városok érdekében a képviselőházhoz intézett s ismert felterjesztését pártolják s Nagyváradi városa hasonló szellemben felir a képviselőházhoz.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara-nak egy vasúti üzletvezetőségnek Nagyváradon leendő felállítására iránti felterjesztését szintén pártolják.

A múlt évi vámbevétel eredményéről szóló kimutatást tudomásul vették.

A káptalan kövezetvám-díja.

A tanács előterjeszti, hogy a nagyváradi l. sz. káptalan átalányképen 620 frtot ajánlott meg vámdíj fejében, mivel a tételenként való fizetés sok kellemetlenséggel jár. A tanács ezt nem javasolja elfogadásra. Együttal bejelentik, hogy összínél és a fáczánosnál új vámsorompók állítottak fel.

Dr. Sarkadi Lajos azt kérdi, hogy az új sorompók felállítottak és egyáltalában szükségesek-e ezek?

Bordé Ferencz: Fel vannak állítva.

Hlatky Endre azt óhajtja tudni, mibe kerülnek az új vámsorompók fenntartása, mert könnyen meglehet, hogy semmi hasznot sem hajtának.

A káptalan nem nyereszkes akar, de azért képes többet is fizetni, hogy elkerülje a nehéz elszámolást az embereivel. De tudja, hogy szándékuk van ki nem egyezés esetén az igákat behozni Nagyváradra s akkor vámot nem fizetnek. Az eddigi kiegyezési állapotot fenn kellene tartani. Építettek-e már vámsorompókat?

Bordé Ferencz: építeni nem kellett, mert

csak mellék díjért alkalmazottak látják el. Az ősi vám, a káptalannal való kiegyezés daczára létevé alatt 500 frtot, a Fáczánosnál levő pedig 10 nap alatt 50 frtot jövedelmezett. A káptalannak igen sok fogata jár. Elfogadja, hogy a káptalannal egy évre egyezzen ki a város, de ez idő alatt ellenőrizték hány fogat jön s jövőre ez legyen a kiegyezés alapja.

Dr. **Vucskics** Gyula elfogadja a Bordé tanácsos javaslatát. Különbösen is nem hiszi, hogy itt nem vezetett semmi animositás a tanácsot, csak az az elv, a mit tapasztalt a fogasztási adóknál, hogy ha a polgárok zaklatása árán is, a városi pénztár érdekeit védjük. Minden körülmények között úgy a káptalannal szemben, mint b. Königswarder iránt méltányossággal kell, hogy a város eljárjon.

Dr. **Bulyovszky** József a gazdasági tanácsossal a kiegyezés mellett volt, azonban szükséges ellenőrizni, hogy visszaélések ne történjenek az alkalmazottak által. A visszaélést szerződészerűleg meg kell akadályozni.

Szokoly Tamás czáfolja a pénzügyi tanácsnokot. Azért vettek be az új vámnál oly nagy összeget, mert törvénytelenül beszédtek a helypénzt is. Elfogadja a pénzügyi tanácsnok javaslatát.

A közgyűlés elfogadta a kiegyezést egy évre a Bordé és dr. Bulyovszky pótlásával.

*

Kapcsolatosan tárgyalták b. **Königswarder** Hermann nagybirtokos hasonló kérvényét, a mely szerint évi 400 frtot ajánl meg kiegyezés képen. — A tanács ennek az elfogadását is ellenzi.

Serényi Gusztáv pártolja a kérelmet s czáfolja a tanács előterjesztését. Méltányossági szempontból is ajánlja a kiegyezés elfogadását. Majd fejtegeti, hogy mily sok ezreket ad b. Königswarder évenként csak Nagyváradon is jótékonykezélni s a város méltányos eljárása csak fokozza bizonyára a nagylelkű főúr bőkezűségét.

Báró Königswarder Hermant megéljenezte. A kiegyezést a káptalannal egyforma kikötésekkel elfogadták.

Az idő előre haladván, elnöklő főispán a gyűlést berekesztette s a hátralevő ügyeket ma, pénteken délután tárgyalják.

A Bazár-szoros kiszélesítése ellen.

— Városatyák indítványa. —

Említettük már, hogy a törvényhatósági bizottság több tagja értekezletet tartott, a melyen a felett tanácskoztak, hogy miként akadályozzák meg a Weiszlovits- és Mayr-házak kiszajátítását és ezzel természetesen a Bazár-szoros kiszélesítését.

Ez pedig annyit jelent, hogy akkor a színházat felépítsék a Nagypiacz-téren.

Az értekezletnek a folyamánya az az indítvány, melyet 37 városatya nyújtott be Nagyváradi városához, azonkívül több városatya megígérte, hogy az indítványt ugyan nem írja alá, de a közgyűlésen pártolni fogja.

Az indítvány a következő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Alőlírottak, mint a Tek. Törvényhatósági Bizottságnak részint választás, részint a legtöbb adót fizetők jogán tagjai tudatában vagyunk a színház-építés fontosságának, nem vagyunk elvi ellenzői az ugynevezett «Bazár-szoros» kibővítésének sem és mégis erkölcsi kötelességünknek tartjuk és érezzük, hogy most, a midőn a két cél összekapcsolása által s azok megvalósítása végett a tek. Törvényhatósági Bizottság elé a tek. városi tanács olyan javaslattal lép, mely városunk jövő fejlődésének hosszú időre megakadályozását idézné elő, — felemeljük tiltakozó szavunkat, hogy elhárítsuk magunkról a felelősséget azon veszedelemért, melybe városunkat az ismert módozatokkal keresztülvendő tervek megvalósítása sodorná.

Mielőtt azonban indítványunkat előterjesztenénk, rámutatni kívánunk arra, hogy az ügy jelen stádiumában a kiszajátítási per megindításának szüksége folytán a szándékoit terv keresztülvitelének költségei még megközelítőleg sem állapíthatók meg és kétségbevonhatlanul jóval felülmúlják a különben is felületesen előirányzott költségeket és hogy a tek. tanács javaslatának elfogadásával ellentétben áll a tek. törvényhatóság azon helyes felfogásával, mely szerint a város pénzügyi erejét túlhaladó áldozatot csakis az esetre volt hajlandó meghozni, ha a tervek megvalósítása a kiszajátítási per igénybe vétele nélkül lett volna keresztülvihető.

Pedig ez utóbbi esetben is városunk jól felfogott érdekében tiltakoznunk kellett volna a terv megvalósítása ellen, mert a «Bazár-szoros» kibővítésének és a színház helyének megszerzésére előirányzott 580000 frt kiadással szemben csupán az építési szándékolt bérház bruttó 20000 frt, nettó 14000 frt jövedelme jöhet számításba, a mi csupán 280000 frt tőkének törlesztésére elegendő és így 300000 frt kiadási többlet igényel fedezetet.

A kövezetvám és utadóalappól a kiszélesítés és utcarendezés czimén 90000 frt fedezeti alap igénybe vétele bár jogilag lehetséges, szintén helytelen és meg nem engedhető, mert ez azt eredményezné, hogy a külvárosok és mellék-utcáktól legalább ötven évre elvonatnék a lehetőség, hogy a mai szegénytelen és szomorú közlekedési helyzetükből kiemeltesse, e mellett a város kulturális czéljai is hiában várnának kielégítésre.

Ugyancsak a következő indítványt terjesztjük a tek. Törvényhatósági Bizottság elé, kérvén annak tárgyalás alá vételét és *névszerűtlen szavazás* megejtésével elfogadását.

Tekintve Nagyváradi város lakóinak jelenlegi szomorú közgazdasági helyzetét és magának Nagyváradi városának, mint törvényhatósági bizottságnak szigorú pénzügyi viszonyait; tekintve a tek. törvényhatósági bizottságra háruló elsőrendű és elodázhatatlan kulturális és más közhasznú intézmények, különösen a külvárosok és mellékutcák köveztése létesítésének sürgető szükségességét;

tekintve a tervbe vett színház-építés és vele kapcsolatos «Bazár-szoros» kibővítésének az ismert módozatok szerint való keresztülviteléből a városra mint törvényhatóságra nehezedő gazdasági erejét teljesen felemészítő megterhelést.

tekintve továbbá azt a körülményt, hogy a tek. törvényhatóságtól a szóban forgó tervek megvalósítása az eddig kimutatott fedezetet és a bemutatott és tudomásul vett költségelirányzatot előreláthatólag jóval felül fogja mulni és az alappában is a Törvényhatóság pénzügyi erejét meghaladó, meghozni szándékolt áldozatot elviselhetlen magasságig csigázza;

különös tekintettel arra, hogy a kiszajátítási per megindításának szüksége folytán a terv megvalósításának tényleges költségei ez idő szerint egyáltalában még megközelítőleg sem állapíthatók meg;

tekintve végül, hogy a kiszajátításról szóló 1881. évi XLl. t.-cz. vonatkozó §-a értelmében az egyszer megindított kiszajátítási pertől többé egyoldalulag visszalépni nem lehet és így a tek. törvényhatósági bizottság a kiszajátítási per megindítására adandó felhatalmazással egy bizonytalan magasságú költség elfogadására visszavonhatlanul köteleznék magát;

mondja ki a tek. Törvényhatósági bizottság, hogy a városi tanácsnak nem adja meg a felhatalmazást a kiszajátítási per megindítására és eláll a színház építésének és «Bazár-szoros» kibővítésének kapcsolatos keresztülvitelétől.

TAJÉKOZTATÓ.

Január 13. A biharmegyei nőegylet választmányi ülése d. u. fél 5 órakor.

Január 14. «Nemzeti Szövetség» bizottsági ülése d. u. 4 órakor a ker. és iparkamara helyiségében.

Január 15. Nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző együletének tisztújító közgyűlése.

Január 25. A kath. kör választmányi ülése d. u. 6 ó.

Január 29. A kath. kör közgyűlése délután 4 órakor.

UJDONSÁGOK.

* Ströhr Adolf ezredes kinevezése.

Ströhr Adolf ezredes, a helybeli 7. huszárezred parancsnokát a király a 20. lovas dandár parancsnokává nevezte ki. E szép kitüntetés a helybeli Vilmos huszárezred parancsnokát most Berlinben éri, ahol az ő Felsege nevével viselő ezred jubileumán vesz részt. A távozó parancsnok helyébe báró Leonhardi Károly alvezredes a gróf Radetzky 5. sz. huszárezrednél — neveztetett ki.

* Ebéd Schiefner kanonoknál. Schiefner

Ede, pápai praelátus kanonok s a Szt. László nyomda igazgatósági elnöke tegnap az igazgatósági és felügyelő bizottsági gyűlés alkalmából ebédet adott, melyen részt vettek a többek között Vidovich, Nogely és Kucsovsky tb. kanonokok. Dr. Schweiger Ede ügyvéd, dr. Karácsonyi és dr. Vucskics plébánosok, dr. Némethy Gyula, Csicsay Alajos, Lindenberger János, Makkay József. A fényes ebéd alatt Vidovich tb. kanonok felköszöntötte a házi gazdát, ki oly sokat áldoz templomok, plébániák és iskolák emelésére.

* Temetés az Orsolya-zárdából.

Tegnap délután fél 4 órakor helyezték örök nyugalomra az elhunyt Mária Jozefa sz. Farkas Klára földi maradványait. A temetési szertartás a zárdá udvarán folyt le, mely zsufolásig megtelt közönséggel. A szertartást Vinkler József vál. püspök végezte nagy segédlettel s a szeminárium énekkara a Circumderunt gyászmelódiáját énekelte el. A szertartás végzetével a zárdá énekkara énekelt egy gyászdalt Irsa Ferencz énektanár vezetése alatt. A ravatalra koszorút helyezett a Goszler-családszeretett nagynénjüknek és Magyaryné Sztachó Ilona azonkívül számos élővirág koszoru volt rajta elhelyezve. A l. sz. káptalan részéről ott voltak a temetésen Falotay László, Vinterhalter Antal kanonokok, továbbá ott voltak Dencs János czim. kanonok, Lopusny Gyula szt. József intézeti kormányzó stb.

* Mikor lesz a sorozás. A fősorozás ez évben Nagyváradon április 17—21-ik napjaira van tervezve. Tévesen írták a lapok, hogy márcz. 16—18-ik napjára már jóvá van hagyva. A tervezet most a honvédelmi miniszternél van elfogadás és jóváhagyás végett felterjesztve. Elnök: Rácz Mihály főjegyző mint apólgármester helyettese; előadó Darvassy Lajos, orvos dr. Baróthy Ákos hely. főorvos.

* Ujabb felebbezés a szikviz-adó bérbeadása ellen. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az elmúlt december hóban elhatározta, hogy a szikviz-adót félliteres üvegeként az eddigi 1 kr. helyett 2 kr-ra emeli fel és az eddigi bérlőnek adja ki az adóbeszedési jogát évi 9000 frtért. A közgyűlés ezen határozatát pár nappal előbb már megfelebbezték: Váli József szódavizgyáros és dr. Kazay Kálmán törvhatósági tag. Tegnap beérkezett a harmadik felebbezés is. Mertz Nándor kereskedő nyújtotta be.

* Választás a városnál. Kalmár Lajos városi fogalmazónak könyvvezetővé történt kinevezése folytán egy fogalmazói állás üresedett meg Nagyvárad városánál. A tegnapi közgyűlés ez állás betöltését a február havi közgyűlésre tüzte ki.

* Pánik a kolozsvári színházban. Kolozsvárról írja levelezőnk, hogy tegnap este a Mozgó fényképek előadása alatt órási pánik volt az ottani nemzeti színházban. Az első levetítés alatt a nézőtérben kellemetlen égési szag kezdett elterjedni, később pedig a színpad szuffitái közül füst hatolt a közönség közé, a mely rémülten ugrált fel a helyéről s sietett a kijárók

felé. A páholyokban is nagy lett az izgatottság annál is inkább, mert a pánik éppen a darabban előforduló kinematográf mutatványai alatt tört ki s mindenki azonnal eszébe jutott a párisi borzasztó katasztrófa, a hol a bazár égését szintén a kinematográfól kipattanó szikra idézte elő. Időközben a rendező közönség elé lépett s elmondta, hogy nincsen ok az aggodalomra, azonban csak nagyon kevesen maradtak a nézőtérben, a kik később nyugodtan hallgatták végig a zavartalanul továbbfolyó előadást.

* «Történelmi Füzetek» munkatársai.

Amaz új nagyvárad folyóirat, mely e hó folyamán indul meg Naményi Lajos szerkesztésében «Történelmi Füzetek» czim alatt, hazai történetírásunk több jelese által lett kedvezően fogadva, mintegy bizonyosságul, hogy a folyóirat, mely Bihar megye monografiájának megírását czélozza, valóban hézagpótló. Igy Fráknói Vilmos vál. püspök, Naményihez intézett levelében írja:

Róma jan. 4. 1899.

»Örömmel üdvözlöm derék, de merész vállalkozását. Közreműködésére számíthat. Meg fogom kísérteni, hogy a kívánt cikket megírjam. Rajta leszek, hogy 14-én expedáljam.» — — —

Márki Sándor, a jeles történetíró, a kolozsvári egyetem tanára levele a következő:

Tisztelt Uram! Én ugyan Biharvármegye történetével most már nem foglalkozom, de ha akad valami témám szívesen közlöm a «Történelmi Füzetek»-ben, melyeket örömmel üdvözlök. Jelenleg azonban úgy el vagyok foglalva, hogy legfeljebb nyár felé küldhetek valamit.

Őszinte tisztelettel:

Márki Sándor.

Kívánatos volna e hézagpótló vállalat érdekében, hogy a közönség is ép oly lelkesedéssel karolja fel e folyóiratot, mint a mily örömmel üdvözlök a kiváló történetírót.

* Szász Domokos temetése. F. hó 11-én temették el Kolozsvárt Szász Domokos erd. ev. ref. szuperintendens, az erdélyi részek impozáns megnyilatkozó részvéte mellett. A szuperintendens tetemei a kolozsvári ev. ref. papnevelő-intézet dísztermében voltak kiterítve. A ravatalt élő növényzet övezte s szebbnél szebb koszorúk borították. A temetési szertartás a zsufolásig megtelt díszteremben d. e. 10 órakor vette kezdetét az ev. ref. papnevelő-intézet dalárda gyászdalával, melynek elhangzása után Antal Gábor dnnántuli ev. ref. szuperintendens mondott magas szárnyalású beszédet az erd. ev. ref. felekezet kidölt leghatalmasabb oszlopáról, ki aránylag rövid, 13 éves szuperintendensége alatt valóságos reorganizálójá volt az erd. ev. ref. egyházmegyének. A gyászszeretést fénypontját dr. Kenessey Béla ev. ref. theologiai igazgató magas színvonalon álló, remek gyászbeszéde képezte. E gyönyörű beszéd után a kolozsvári Dalkör gyászdala következett, mely után a koporsót gyaskocsira helyezték s beláthatatlan sokaság kíséretében kísérték a temetőbe, a hol Molnár Albert ev. ref. szuperintendens titkár mondott imát. A temetésen az erdélyi és kolozsvári kulturintézetek egytől-egyig, a kolozsvári hivatalok majdnem mind képviseltették magukat. Gr. Mailáth Gusztáv erd. püspök táviratilag Biró Béla apátkanonok, kolozsvári plébárost bizta meg, hogy fejezze ki részvétét az elhunyt özvegye előtt s képviselje a temetésen. Az elhunyt szuperintendens utódát illetőleg már megkezdődtek a kombinációk. A szavazatok legnagyobb valószínűség szerint Szász Gerő kolozsvári első pap, dr. Kenessey Béla ev. ref. theologiai igazgató és dr. Bartók erd. ev. ref. egyházkerületi főjegyző között fognak megoszlan.

* Balvéleményből gyilkosság. Az emberi szív legnemesebb érzelmei is válhatnak eltévelyedve szörnyű dolgok okaivá. Ezt bizonyítja Szabó József és fiai József és István újléai lakosok esete. Nevezettek gyanuba vették Nagy

András újléai gazdaembert, hogy szolgálatában álló testvéröket illetőleg id. Szabó József fiát Juvét felakasztotta és titokban eltemette. Ezen gyanúkat csak megerősítette a meggyilkoltak hitt távolléte s éppen ezért az újléai községében az apa és testvérek megrohanták Nagy Andrást s holtra verték. A gyilkosokat beszállították a székelyhídi járásbírószág fogházába.

* Hogyan büntették hajdan a borhamisítókat? A régi idők marczona emberei csöppet sem értették a tréfát, ha hamisításokról volt szó. Igy az 1705. évben egy Ehrni Jakab nevű pintért borhamisításért lefejezték; a hóhér egyttal nyilvánosan kiöntötte összes borait Ehrni nemcsak gyakorlati bogyártó volt, de apostolkodott is a bogyártás terén, könyvet is írt erről a tudományról. Lefejeztetése alkalmával a bogyártásról szóló könyvét a városi piacon elégették. — Hány hóhérra volna szükség, ha mai napság is így büntetnék a borhamisítókat és bogyártókat.

* A kolozsvári színház új tagja. Városi helyi Vilmát, ki jelenleg a budapesti Nemzeti színháznál van, Bölöny intendáns szerződtette.

* Repülőgép. Kissé tartózkodva fogadunk immáron minden repülőgépről szóló híreket, de amif most elmondandók leszünk, hát annak fele se tréfa. Egyik bécsi lapból vesszük ugyanis a hírt, hogy az osztrák mérnök és építő egyesület Bécsben egy repülőgépet épít. A gép 20,000 forintba kerül és szakemberek nagyon biznak sikerében. Összes alkotó részük rendkívül könnyű és a papíron történt számítás bevált a gyakorlatban is. A kipróbálás a nyáron fog megtörténni, még pedig Magyarországon a Fertő tó fölött. Tehát a tervezett repülőgép vagy a Fertő posványába pottyan vagy rémületére a kurtyuló békák és egyéb vízi állatoknak, vagy pedig a bécsi Maximilian platz aszfaltjára száll le szép csendesen s ez utóbbi már tiszta eredmény.

* Silberstein Adolf meghalt. Halottja van az irodalomnak. Dr. Silberstein Ottó Adolfot, a Pester Lloyd kritikását váltotta meg a halál hosszú szenvedéseitől. Német nyelven írt leg többet, de magyar nyelven megjelent dolgozatai sem áltak mögötte német műveinek. A magyar irodalmat szolgálta, annak a fejlődését és virágzását hordta a szíven. Munkásságának legnagyobb része az aeathetika, a bírálat, különösen pedig a színi bírálat foglalta el. A kritikuskoknak ugyszólván deyenje volt, körülbelül 25 évi kritikai munkássága folytán nagy tekintélyre tett szert Birálataiban szigorú volt, mint minden bíráló, kit magasabb szempontok vezérelnek, a ki nem hajlékony karakterrel a napi követelmények kicsinységéhez, hanem mindig az ügyre függesztik tekinteteiket, Nagy volt a mértéke, nem csoda, ha sok elítélő szava volt minden olyan dolog iránt, a mi e magas mérték előtt eltörpült. Azért féltek is tőle azok, a kik az irodalmat csak mesterségnek tartották, a kik közepes tehetséggel áhítottak a halhatatlanság babérjai után. Neve nemcsak nálunk, de a külföldön is ismert volt. Nagy érdeme az, hogy igazi lelkesedéssel állt szolgálatába a magyar irodalomnak, tudván, hogy lapja útján ismerteti a magyar irodalmi viszonyokat és a magyar írókat. Ebben a tevékenységében megszámlálhatatlan szolgálatot tett a magyar irodalomnak. Mindazok az íróink, a kik a külföldön is jó hírnévként örvendenek, az ő kritikai dolgozai folytán ébresztették fel első sorban az érdeklődést és csak azután kerültek műveik a külföldi könyvpiacra. Munkássága már csak azokból is mély nyomokat hagy hátra és érdemei a nemzet elismerésére érdemesek. Már hosszabb idő óta betegeskedett. Vese és májbaja volt. Erős ellenálló szervezete azonban sokáig viaskodott az öldöklő kórral. Az idei színházi saison kezdetén már mindenkinek föltűnt beteges arczzíne. Néhány hónap előtt a betegség ágyba döntötte, ahonnan többé nem kelt fel. A betegség későbbi stádiumában baja vízkórral komplikálódott. Ekkor az orvosok már tudták, hogy nem lehet segíteni rajta. Környezete már napok óta a legrosszabbtól tartott. A halál ma délelőtti órákban végre megszabadította gyötrelmeitől.

* Az Ujságíró-sorsjáték második húzása f. hó 17-én délután 6 órakor lesz a lipót-utcai új városi közgyűlési termében. Halmos János székesfővárosi polgármester szíves előzékenységgel engedi át

a budapesti újságírók egyesületének e célra — még pedig hátralevő mind az öt húzásra — a közgyűlési termét, hol az érdeklődő közönség is megjelenhetik. A sorsjáték iránt egyre fokozódó érdeklődés nyilvánul s a közönség nagyban vásárolja a sorsjegyeket, melyek tudvalevőleg az összes húzásokra érvényesek és 50 kr-ért mindenütt kaphatók.

* **Tolvaj kéregető.** Mária György egy jegyzőkönyvet csapott a hóna alá s megindult faluról falura kéregetni a leégett monos-petri templom számára. Léregetés közben azután amit csak meglátott s megtetszett neki, azt gyorsan el is tüntette bő subája alá. Margittán rajta vesztett a manipuláczió s a csendőrség kezébe került.

EGYESÜLETEK.

A „Nagyvárad Nemzeti Szövetség” bizottsági tagjait felkérem, hogy 1899. január 14-én d. u. 4 órakor a keresk. és iparkamara helyiségében tartandó bizottsági gyűlésen megjelenjen szíveskedjenek. Nagyvárad 1899. január 12. *Gyalokay Lajos, szöv. elnök.*

Jóváhagyott alapszabályok A belügyminiszter a nagyszalontai VI. polgári kölcsonnösen segélyző temetkezési társulat módosított alapszabályait jóváhagyta.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTAR.

Január 15. A nagyvárad munkás betegsegélyző pénztár mulatsága a »Zöldfá«-ban.
Január 15. Az ipartestület táncszestélye.
Január 18. A joghallgatók bálja.
Január 21. A »Gyermekbarát egyesület« táncszestélye.
Január 22. A »48-as Népkör« bálja.
Február 1. Katolikus kör bálja a Zöldfában.
Február 4. A fogházörök táncszestélye.
Február 11. A »Gyermekbarát« jelmezesestélye.
Február 5. A nagyvárad ev. ref. egyházközség táncszestélye.
Február 22. A n.-várad 48-as népkör táncmulatsága a Zöldfában.

A nagyvárad ev. ref. egyházközség Várad-Velenczén lakó tagjai épitendő templomuk alapítókéjének gyarapítására a váraljai s velenczei »Népkör« helyiségeiben (kolozsvári u. 33. sz.) 1899. évi január hó 29-én zártkörű táncszestélyt rendeznek. Belépti jegy személyenként 1 korona. Kezdeté 8 órakor. Jegyek előre válthatók az intéző bizottság tagjainál és estve a pénztárnál. Felülfizetéseket a jótékonycél érdekében a bizottság köszönettel fogad.

Igazságszolgáltatás.

Lakodalmi lövöldözés.

Van Biharmegyének egy speczialis rossz népszokása, nevezetesen az, hogy a lakodalmi menetekben a vőfély revolverrel lövöldözni szokott.

Ennek a népszokásnak azután nagyon gyakran rossz vége van.

A törvényszék előtt többször megfordult már ilyen ügy s a törvényszék minden egyes alkalommal át is írta megyéhez, hogy ezen veszélyes szokást akadályozzák meg, azonban hiába követnek el mindent ennek a megakadályozására, az még sem sikerült.

Egy ilyen ügyet tárgyalt tegnap a törvényszék büntető tanácsa.

Komádiban történt a múlt év januárjában, hogy Bujdosó Ferencz komádi gazda megházasodott. A mikor a nászmenet az anyakönyvvezetőtől a templom fele tartott, az egyik vőfély Tóth Antal elvett egy revolvert s abból lövöldözni kezdett.

Mikor azután a revolvert másodszor sőtötte el, rémes kiáltás hallatszott, majd egy zuhanás. A golyó ugyanis a násznép egyik tagját Balogh Kinyét homlokán találta. A lövés olyan jól talált, hogy Balogh egy jaj kiáltás után holtan terült el a földön.

A lakodalomnak ezzel természetesen vége lett.

A törvényszék gondatlanságból okozott emberölés vétségéért helyezte vád alá Tóth Au-

talt s a tegnap megtartott végtárgyalás után ebben mondták ki bűnösnek s a vádlottat ezen cselekményeért egy esztendei fogházra ítélték.

A vádlott s az ügyész megnyagodott, így az ítélet azonnal jogerőre emelkedett s Tóth András azonnal meg is kezdte büntetését.

Lopott hozomány.

Régen volt, már öt esztendeje annak, amikor S Mariska még rövid ruhás kisleány volt, hogy a kis Mariska beleszeretett egy fiatal legénybe, Erős Pálba, aki akkor csizmadia legény volt.

A legény szintén megszerette a leányt s így közöttük szorosabb viszony fejlődött ki, amit azután Erős Pál meglehetősen kizsákmányolt.

A leány ugyanis árva volt, s T. Salamon kereskedő tartotta mint árva gyermeket, aki mikor már nagyobb lett — éppen ezen szerelmi viszony kezdetén — a boltban árult.

Ezt azután felhasználta a legény s a kisleánynak a fejét elbolondítva rávitte a bűnre.

... Egy délután a kis Mariska kint mosogatott a konyhán, amikor oda jött a legény. A kölesönös üdvözlések után megszólalt a legény:

— Édes Mariskám, minek mosogatsz te, hiszen lehetne neked jobb dolgod is ha akarod, elvennélek én tégedet feleségül!

Azután megmagyarázta a leánynak, hogy az esküvőhöz hozomány is kell, s egyszersmint meg is adta az utasításokat, hogy hogyan szerezheti azt meg.

Reá vette a leányt, hogy a nevelő apját lopja meg s a pénzt adja neki oda, ő majd azt összegyűjti s ha sok lesz, oltárhoz vezeti.

A pénzgyűjtés azután mindjárt másnap megindult. A legény elküldte a csizmadia inast venni cigarettát s adott neki egy krajczárt, s a leány adott cigarettát s ezenfelül úgy adott vissza, mintha forintot kapott volna.

Ezen felül ingyen küldött a legénynek teát, rumát, s más ilyen fajtájú dolgot, ami egy kis falusi kereskedésben található.

Később azután a szerelmes kis leány tovább ment. Ha lehetett egy-két forintot elsüllyesztett s azt azután elásta a patak partján egy meghatározott helyre, ahonnan a legény azután kiszedte.

Igy tartott ez sokáig.

A nevelő apa T. Salamon sehogy sem tudta megmagyarázni, hogy miért csökkent meg neki a jövedelme, hiszen a vevők nem kevesbbedtek meg.

A legény pedig ezen idő alatt sűrűn bejött Váradra s így nagyokat ivott a bűnös uton szerzett pénzből.

Ezen idő alatt nagy ur volt Erős Pál ur, elegánsul járt, csak szivart szítt, amit más hasonló foglalkozású legény bizony nem igen tesz.

Hanem mint mindennek úgy ennek is vége szakadt egyszer s Erős Pál nagyuróságának vége lett.

Egy napon ugyanis amikor a legény már ilyen uton vagy száz forintot zsebre vágott, megszólalt a leány:

— Na most már van pénzem hozományra, most már elvehetsz. Kérd meg hát kezemet a nevelő szüleitől...

A legény ezt meg is igérte, de természetesen meg nem tette, hanem egy reggel arra ébredt a szép Mariska, hogy Pali elutazott...

Keserves sirásra fakadt Mariska, mikor megtudta a valót s keservében nyomban elpanaszolta a dolgot nevelő szüleinek, akik azután Erős Pált bünperben fogták.

... Öt év mult el azóta, a kis Mariskából derék asszony lett már, s a törvényszéken tegnap került az ügy tárgyalásra.

A vádlott természetesen tagadott, azt mondta, hogy öt most csak bosszúból vádolják amiért nem vette el a leányt.

Csak hogy a közvetítő inas is Erős Pált ellen vallott valamint Mariska is s a törvényszék Erős Pál a felbujtásban bűnösnek mondta ki s hat havi börtönre ítélte.

A leányt, mivel igen fiatal volt akkor, még a tizenkettedik élet sem töltötte be, büntetui nem lehetett, s vád alá sem volt helyezve.

A legény ez ítéletet megfelelebbezte.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: dr. Gedeon László.

3235. M. k. kincstár — Péterfi Károly s. t.

3274. Rothbart Lázár — Szabó Gáspár.

3307. Gitye Tudora s. t. Barna Antalné s. t.

3310. Dengl Béla — Zabb László.
3311. Özv. Heifner Ferenczné — Gallovits Frigyes.

Előadó: Urbán Adolf.

4601. Boros Lajos — zsarolás.
4611. Posztós István — becsületsértés.
4612. Nyegrucz Pásk — becsületsértés.
4618. Szabó Sándorné — lopás.
4774. Szima István — becsületsértés.
4620. Popián Nikolae — testi sértés.
4621. Dávikál Mitru — testi sértés.
4634. Grósz Ferencz — st. lopás.
4636. Bónász Péter — st. testi sértés.
4646. Kohn Adolf — rágalmazás.

Előadó: Poynár Dénes.

4320. Ifj. Hegyi Márton — testi sértés.
4323. Gubács Zsófia — gondatlanságból ok. emberölés.
4367. Márton Jónásné — orgazdaság.
4392. Laura Juon — erőszak nem. köz.
4458. Ifj. Leczkés János — s. t. testi sértés.
4459. Szóke Sándor — becsületsértés.
4461. Gróza Tógyer — becsületsértés.
4462. Boros Szóke István — becsületsértés.
4463. Pópa Pével — testi sértés.
4475. Popovics Nyikora gondatl. testi sértés.
4506. Csonka Gergely s. t. becsületsértés.
4529. Buduran György — gondatlan testi sértés.

Előadó: Harmathy Károly.

3994. Trippor Mikula — lopás.
3995. Oprea Ambrosil — hatóság elleni erőszak.

Közönség köre.

A „Régi Népkör“ f. hó 8-án lezajlott báljában a következő felülfizelések folytak be: Frölich János 2 frt. Álmosdy Illés 1 frt. Topschall Vilmos 1 frt. Plander Sámuel 2 frt. Lenk Antal 1 frt. Koch János 1 korona. Noht János 1 frt. N. N. 1 frt. Kállay Albert 1 frt. Korpoany Lajos 1 frt, Dr. Tury Kálmán 1 frt. Dr. Makay Pál 1 frt, Szakoli Sándor 1 korona. Boros Imre 1 frt. Bartha Gyula 4 korona. Méhes József 1 kor. Molnár Károly 1 kor. Fóris Lajos 1 frt. Horváth Ferencz 1 frt. összesen 18 frt 50 kr. Nagyvárad, 1899 január hó 11-én, mely összeget a Réti Népkör nevében a szíves felülfizetőktől köszönettel fogadja a bálrendező bizottság.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKE.

Irta: Buchanan Róbert.

Angolból fordította: Dr. N. Gy. 38.

Ez egyszerű lány természetében sajátságos elhatározottság és véleményéhez való makacs ragaszkodás volt található, ha egyszer ösztönszerűleg bizonyos irányt vett gondolata, lehetetlennek látszott előtte változtatni azon: ennek következtében szerelmét se érthette egykönnyen változás.

Kitől örökölte jellemének hűségét, nem tudhatjuk; de a közmondás azt tartja, hogy a vér sűrűbb a víznél. Így tehát a helyett, hogy mást beavatott volna lelki életébe, egészen magába vonult. Szerelme sokkal drágább kincse volt, mint hogy másoknak mutogassa azt; nem is volt ez a szerelem merő kínos érzet. A szerelmi bánatból, bármily keserves legyen az, mindig több gyönyörűség, mint kin ered — már tudniillik ha a gyönyörűséget nem az érzéki élvezetekben keressük. Az ő szemei előtt ehhez képest a világ meg lett szentelve a szenvedés, szépítve az érzelmet által. A halál se változtathatott ezen többé.

Mindazáltal idő multán övéi mély aggodalommal szemlélték a lányt; mert az az állandó láng, a melyet a szerelem gyújtott benne, nagyon erősen égett s kezdte fölemészteni a gyöngye porhüvelyt, a mely magához zárta azt. Mind halványabb és vékonyabb lón; lábai mind gyöngébben érintették a talajt és ámbár gyakran hosszú sátákat tett a tenger mellett, elmerengve azon, hallgatva moráját, a friss szél mégse hozta meg az egészség színét arczára.

Hónapok multak, a nyár megjött; de ő nem vidult fel; tekintete mind sóvárgóbb, epedőbb lett. Nem csuda, hogy testi egészsége ünedezvén, lelki egyensúlya is megingott. Már nem csak alva, ébren is látomásai voltak; már alig tudott különbséget tenni azon Vandecken közt, a kit ő ismert és szeretett és a között, a kiről a legenda szólt; mindkettő egygyé lett elméjében — elátkozott, szerencsétlen teremtés, a ki Isten haragjától üldözve, viharos tengeren hajókáz örökké!

Ily körülmények között, képzelete mindinkább a drága könyvből táplálkozott. Fejében volt már az egész, minden sora, minden szava. Jól tudta a szerencsétlen vándorló megmentésének föltételeit, hogy a ki szereti és megakarja menteni, annak utána kell hajózni s keresni őt a nagy óceánon s ha megtalálta hajóját, hozzája kell evezni sajátkezűleg, föl kell ugrania a földéltre egyedül s háromszor Krisztus urunk nevében rá kell kiáltania kedvesére.

Mikor az év megint hanyatlott, a fák levelei hullani, a szél fujni kezdett, vágya mind mélyebb, szilajabb lett, míg végre minden nyugalom elhagyta őt. Akkor jött el a sötétség és titok ideje, a midőn mintha lelki betegség lepte volna meg, elveszteni látszott a valóság iránt való érzékét. A mi erre következett, abból sok volt csudás és rettenetes előtte s hosszú időn át alig volt képes megkülönböztetni, mi volt a való és mi volt álom csupán.

XIII. FEJEZET.

Mabel hivatása.

Ez időtájt egy hajó vitorlázott a nyílt tengeren, távol a szárazföldtől. A homályos látóhatár vonalon hajnalodott — homályos narancsszínű sáv jelent meg, biborrrá mélyülve a szénfekete ég alatt. Már, titokzatos módon, elkezdtek csillogni a kis hullámfodrok a hullámok fölött, mint megannyi só-szem, a még föl nem kelt nap világlától.

A földéltre összeverődött matrőzcsapathoz odajött Stapleton kapitány, csak az imént emelkedve ki kabinjából, jókedvűen mosolyogva.

— Boldog karácsonyt, fiuk!

— Sok boldog karácsonyt kegyednek is uram!

Oly vidámmá fogjuk tenni ezt, amilyené csak lehet. Már kiadtam a parancsot, hogy mindenki két adag grogot kapjon.

— Éljen a kapitány!

A kapitány erre a kormányshoz ment, megnézte a delejtűt s jegyzett valamit kis könyvébe. Ezalatt a régi matrőzök azt mormogták magukban:

— Soha jobb kapitány nem vitorlázott a tengeren! Nincs is egyéb kifogásom ellene, mint hogy megházasodott.

— Ugyan miért ne, Ben? — kérdé egy fiatal tengerész.

— Miért ne? egy hajósnak a hajóját szabad elvenni csak. Aztán nem csak a feleségét hozta hajóra, de még egy másik bolond fehérszemélyt is,

— No majd meglátjuk, milyen szerencsét hoztak azok nekünk! — mondá a fiatal kapitány.

— Eddig még szép szelet, jó időt; de még nem kötöttünk ki, pajtasok és éppen ez időtájt járunk ott, a hol a repülő hollandi szokott vitorlázni.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Titkos tanácsosok esküje.

Bécs, január 12. Cseh Ervin horvát-szlavon miniszter, Szapáry László gróf és Piret de Bihain Béla báró új titkos tanácsosok a mai általános kihallgatások előtt tették le az esküt ő Felsége előtt. Az eskütételnél Goluchovszki gróf külügyminiszter és Abensperg-Traun gróf főkamrás működött közre. Az új titkos tanácsosokat azután külön kihallgatáson fogadta a király. (Magy. Táv. Ir.)

Falkenhayn gróf. †

Bécs, január 12 (Saját tud. táv.) Falkenhayn gróf a lex-Falkenhayn szerzője Bécsben meghalt, Falkenhayn gróf 16 évig volt földmívelésügyi miniszter az osztrák parlamentben.

A franciaországi események.

Páris, jan. 12. A »Journal« jelenti, hogy Lebret igazságügyminiszter tegnap este soká tanácskozott Dupuy miniszterelnökkel a kormánynak a kamara mai ülésén követendő magatartásáról.

Páris, jan. 12. Politikai körökben kizártnak tartják, hogy a vizsgálat vezetését a semmitőszék plenumára bizzák, ellenben partolják egy parlamenti vizsgáló-bizottságnak kiküldését.

A Bourbon-palota környékén ma délutánra rendkívüli óvintézkedéseket tettek, mert nagyon mozgalmas napra vannak elkészülve.

Páris, január 12. Quesnay de Beaurepaire az »Echo de Paris« mai számában »Felhívás a képviselőkhez!« czimvel újabb cikket közöl, amelyben azt igyekszik bebizonyítani, a büntetőtanács illetékességének megszüntetése mellett teljesen új vizsgálatot kell indítani, az esetben pedig, ha némely bírósági hivatalnokokra valami vétkesség bizonyul, azokat el kell távolítani, hogy a bírói kar viszsanyerje évszázados tekintélyét. Quesnay de Beaurepaire, miként tegnap, ma is az illetékesség megváltoztatását követeli vizsgálható erővel és azt kívánja, hogy a semmitőszék valamennyi egyesült kamarája megvizsgálhassa az egész pöranyagot. Sajnálja, hogy bizonyos, a hadsereg iránt ellenséges indulatu bírósági hivatalnokok olyan gyalázatnak tettek ki magukat cselekedeteikkel, majd dicsőíti a katonatiszteket, akik készek meghalni a hazáért és végül így fejezi be cikkét: »Ha sikerült némileg hozzájárulnom ahhoz, hogy a tiszteket ért gyalázat megbozultassék, nem fogom megbánni, hogy függetlenségemet ilyen drágán fizettem meg.« (Magy. Táv. Ir.)

A berlini katonaiünnep.

Berlin, január 12. A Ferencz császár nevét viselő gárda-gránátosezred tisztikaszinójában tegnap este 7 órakor díszebéd volt Ferencz József király tiszteletére. Vilmos császár az asztal közepén ült. Jobbján Szügyény-Marich László osztrák-magyar nagykövet, balján Steininger altábornagy ült, szemben Schwartzkoppen ezredes foglalt helyet, mellette jobbról és balról a Vilmos császár nevét viselő két osztrák-magyar ezred ezredesei ültek. Ott voltak még: Bülov miniszter, Hahnke tábornok és Windisgrätz herczeg. Vilmos császár felköszöntötte Ferencz József királyt, amire Steininger altábornagy Vilmos császár éltetésével válaszolt. Pohárköszöntőt mondott még Schwartzkoppen ezredes és Steininger. Az ebéd során leplezték Ferencz József arczképét, amelyet ő Felsége a jubiláló ezrednek küldött. (Magy. Táv. Ir.)

A Filippi-szigetek függetlensége.

Washington, január 12. A szenátus mai ülésén Bacon közös határozati javas-

latot nyújtott be, amely kijelenti, hogy Spanyolország ellen nem azért viseltek háborút, hogy idegen földet hódítsanak vagy szerezzenek, hanem egyedül azért, hogy végrehajtsák a kongresszus határozatát, amelylyel a háborút megüzente. Az Egyesült-Allamok ennélfogva kimondják, hogy a Filippi-szigetek népe szabad legyen, nincs szándékukban ott szuverenitási jogokat gyakorolni és kijelentik, hogy észszerű feltételek mellett a kormányt a Filippi-szigetek lakosságára bizzák. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A szegény nép érdekében. A »Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete« felhívja a falusi szövetkezeteket, hogy a tojászállítás terén, melynek felvirágztatása a szegény falusi nép érdekében fekszik, segítségére legyenek. Bővebb felvilágosítást nyújt a szövetkezet vezetősége: Budapest IX., Központi vásárcsarnok. A nevezett szövetkezet hajlandó a segédkező szövetkezeteket megfelelő jutalékban részesíteni.

Reich Jenő Társas

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, január 12.

Az irányzat szilárd

Buza márcziusra	— — — — —	9.47
Uj tengeri	— — — — —	4.91
Rozs őszre	— — — — —	8.10
Zab őszre	— — — — —	5.79
Tengeri augusztusra	— — — — —	—
Buza októberre	— — — — —	—

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, január 12.

Az irányzat gyenge

Osztrák hitel	— — — — —	359.80
Magyar hitel	— — — — —	391.—
Allamvasut	— — — — —	361.60
Rimamurányi	— — — — —	379.—
Magyar jelzálog	— — — — —	226.—
Salgótarjáni	— — — — —	6.34.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	282.25
Villamos vasut	— — — — —	279.50
Magyar leszámítoló	— — — — —	353.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	866.50
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.—

B é c s, január 12.

Az irányzat nyugodt

Osztr. hitel	— — — — —	363.78
Magyar hitel	— — — — —	392.—
Allamvasut	— — — — —	364.1/2
Birodalmi márka	— — — — —	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. január 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	120.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	— — — — —	119.70
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.25
Italméresi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.75
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	96.25
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	160.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	138.50
Osztrák járdék papírban	— — — — —	101.25
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.30
Osztrák korona járdék	— — — — —	101.75
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	935.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	335.—
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	390.75
Osztrák-magyar államvasuti részevény	— — — — —	360.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	363.20
Német birodalmi márka	— — — — —	58.90
London vista	— — — — —	120.75
Párisi vista	— — — — —	47.87
20 márkás arany	— — — — —	11.79

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.